



Universiteit  
Leiden  
The Netherlands

**Boekbespreking van: Trading the jewel of great value: The participation of the Netherlands, Belgium, Switzerland and Austria in the Western strategic embargo**

Bergeijk, P.A.G. van

**Citation**

Bergeijk, P. A. G. van. (1993). Boekbespreking van: Trading the jewel of great value: The participation of the Netherlands, Belgium, Switzerland and Austria in the Western strategic embargo. *Acta Politica*, 28: 1993(1), 77-78. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3450143>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3450143>

**Note:** To cite this publication please use the final published version (if applicable).

drukt in: *Literatoernaja gazeta*. Nederlandse vertaling: Alexander Solzjenitsyn, *Hoe bouwen rij Rusland weer op?* Academic Service, Schoonhoven 1992.

9. 'Regering' staat hier tussen aanhalingstekens, omdat twijfelachtig is of het wel de regering in formele zin is die regeert; (leden van) de presidentiële raad en (leden van) de veiligheidsraad hebben, lijkt het, meer te vertellen.

10. 'Soviet Neotraditionalism: The Political Corruption of a Leninist Regime', eerder verschenen in juli 1983 in *Soviet Studies*, is misschien wel Jowitts bekendste artikel; in elk geval een van de interessantste. In deze bundel heet het artikel kortweg 'Neotraditionalism'.

11. Zie de bundel *Samyj choedsji vnoetrenni vrag* (De allerergste binnenlandse vijand), Moskou 1987; naar een citaat van Lenin: 'De allerergste binnenlandse vijand – de bureaucraat'.

12. Vgl. Michel Korzec en Hans Oversloot, 'Icarus in Moskou. De onmogelijke hervormingen van Michail Gorbatsjov'. *Intermediair* (Nederland), 24 (1988) 5 (5 februari), p. 35-43, ook in: *Intermediair* (België), (1988) 35 (10 oktober), p. 1-2, 11-13, 16-17.

13. Jon Elster, *Sour Grapes. Studies in the subversion of rationality*. Cambridge University Press & Maison des Sciences de l'Homme, Cambridge etc. en Parijs 1983, p. 43.

## Boekbesprekingen

Roodbeen, H., **Trading the jewel of great value: The Participation of The Netherlands, Belgium, Switzerland and Austria in the Western Strategic Embargo**. Ph.D. thesis, Leyden University 1992.

This dissertation is part of the research project 'East-West Trade and Technology Transfer: Economic Benefits versus Security Requirements' that was conducted at the department of Political Science of the University of Leyden. Roodbeen studies the 1948 western strategic embargo against the former East Block, which institutionally centered around the Coordinating Committee for Multilateral Export Controls (COCOM).

This strategic embargo is a special case in the history of economic sanctions. Unlike the many embargoes and boycotts that we have seen recently, the goal of the strategic embargo has neither been to change policy in the target communist countries nor to punish behaviour that was deemed unacceptable. With the result that the empirical lessons that can be drawn from the Hufbauer and Schott study *Economic sanctions reconsidered* (1985), which for better or worse has become the standard reference on the topic of the effectiveness of economic sanctions, would seem to be less relevant for the subject of Roodbeen's Ph.D. thesis. Given the surprising longevity of the COCOM measures this is especially so where the Hufbauer and Schott study implies that the probability of success of an economic sanction decreases over time.

Obviously, neither the denial of access to western commodities and services of military utility, nor the deprivation of scarce inputs in order to achieve security advantages over the East Block, can be expected to yield quick results. To assure technological supremacy in the West as a key determinant of the military position of NATO is a long term goal indeed. Hence the problems of sanction busting and other evasive activities have to be a central issue in a discussion on strategic embargoes. Enforcement is especially important for the impact and usefulness of this embargo, which effectively lasted for 42 years until in 1990 the former totalitarian centrally planned economies started their transformation into western-style democratic market economies. Consequently, the focus is on the mixture of cooperation and conflict that characterizes the relationships between the United States and Europe (both allied and neutral countries) on this topic.

The merit of Roodbeen's dissertation is that he studies the participation of four smaller European countries (Austria, Belgium, the Netherlands and Switzerland) using many local sources, whereas previous studies essentially deal with the major players and are largely based on US sources. Roodbeen rightly points out that as a consequence of the traditional point of view, two extreme visions have emerged on the cohesion of the sender countries in executing the strategic embargo. On the one hand Adler-Karlsson in his book *Western Economic Warfare* (1968) argues that the US used the threat to end its Marshall aid as an effective instrument to enforce European compliance. On the other hand Mastanduno argues in his article 'Trade as a strategic weapon' (1988) that national concerns about the Soviet security threat are at the root of the European participation in the strategic embargo. One of Roodbeen's aims is to test these alternatives by means of an in-depth analysis of the four case studies.

Roodbeen's conclusions, however, based on the forty year debate on the strategic embargo are not very spectacular. As was to be expected, he finds, that the truth lies somewhere in between. The interesting parts of his dissertation are to be found in the details that he has culled from local sources. Roodbeen for instance vividly describes how the Dutch, in fear of a Soviet counter embargo, always worked to keep COCOM as informal as possible. They actually refused to participate formally in the inaugural meeting of COCOM.

Roodbeen's thesis is weak on policy recommendations and other policy relevant conclusions, although the final chapter (p. 335) suggests a potential role for economic sanctions in non-proliferation in a North-South context. The study could perhaps inform policy makers with respect to sanctions against Iraq after operation Desert Storm ended, as these sanctions appear to be of long duration. *Trading the Jewel of Great Value*, however, could hardly be considered relevant for the analysis of economic sanctions during operation Desert Shield. Given the specificity of Roodbeen's topic the reader should perhaps not expect new lessons with respect to sanction policy that can be useful in the recent discussions on trade related measures, both for environmental policy making and within the framework of the new world order.

The value of the dissertation is in its description of the past, as this allows a comparative analysis of the effectiveness of the different ways nations organized their strategic export controls. This leads for instance to the conclusion that Europe never implemented US-like control systems, which implies that earlier studies missed an important point. Indeed, it is in the collection of thus far unpublished, or internationally inaccessible, material about a subject that is covered with a veil of secrecy, that the major contribution of Roodbeen's thesis lies.

P.A.G. van Bergeijk

Sjaak Toonen, **Op zoek naar charisma. Nederlandse politieke partijen en hun lijsttrekkers 1963-1986.** VU Uitgeverij, Amsterdam 1992.

Hoë men ook moge denken over de opvatting dat de factor 'persoonlijkheid' de laatste decennia in de Nederlandse politiek een grotere rol is gaan spelen en ook in de toekomst aan belang zal winnen, feit is dat de Nederlandse politicologie tot op heden weinig serieuze interesse heeft getoond voor het fenomeen 'persoonlijk leiderschap'. Bij gebrek aan een gedegen analytisch kader voor de bestudering van politiek leiderschap, beperkten zich de inspanningen op dit terrein goeddeels tot een, overigens bescheiden, produktie van politieke biografieën. In de weinige gevallen waarin Nederlandse politicologen wél min of meer systematisch aandacht besteedden aan het fenomeen 'leiderschap' in plaats van individuele leiders, gebeurde dit in de context van studies die primair ergens anders op gericht waren.

Tegen deze achtergrond kan Toonens dissertatie *Op zoek naar charisma* op voorhand belangwekkend genoemd worden. Deze studie over het lijsttrekkerschap in Nederland tussen 1963 en 1986 valt in drie delen uiteen. In het eerste deel (*Politiek leiderschap en personalisering*) bespreekt de auteur in algemene termen de tendens om politieke profilering meer door communicatie van een leiderimago te verkrijgen en minder door communicatie van politieke-inhoudelijke denkbeelden. In het tweede deel (*Partijpolitieke stromingen en het lijsttrekkerschap*) wordt deze tendens geïllustreerd aan de hand van partij-interne discussies met betrekking tot de rol van de lijsttrekker, met name in de verkiezingscampagne. In het derde deel (*Conclusies en slotbeschouwing*), ten slotte, worden de bevindingen uit deel twee nog eens op een rijtje gezet en wordt getracht een antwoord te formuleren op de vraag in hoeverre de geconstateerde personaliseringstendens een bedreiging vormt voor de democratie.

Van belang in het eerste deel zijn bovenal de methodologische keuzes die Toonen maakt en die in belangrijke mate het karakter van zijn studie bepalen. In de eerste plaats gaat het dan om de conceptualisering van leiderschap als *partijleiderschap* en, samenhangend daarmee, de grote aandacht in dit boek voor partij-interne discussies met de betrekking tot de rol die lijsttrekkers kunnen vervullen in het tot stand brengen van een identificatie tussen kiezer en partij. Deze keuze wordt door de auteur verdedigd met het argument dat politieke leiders in Nederland *de facto* altijd partijleiders zijn geweest en dat, wat er ook waar moge zijn van het vermeende functieverlies van politieke partijen, de keuze van lijsttrekkers steeds een prerogatief is gebleven van de partijorganen. Dit lijkt mij een valide uitgangspunt wanneer men slechts beoogt uitspraken te doen over de visie van partijkaders op het lijsttrekkerschap. Toonen echter wil uitdrukkelijk meer met zijn onderzoek en lijkt in het fenomeen 'pseudo-charismatisering', de 'doelbewuste poging tot charismatisering' (p. 21), de sleutel te zien tot het begrijpen van de relatie tussen de kiezer en de partijleider. Het lijkt erop alsof hij geen onderscheid wil maken tussen de strategie die door partijorganen gebruikt wordt om gezag te verwerven (pseudo-charismatisering) en de beweegredenen voor burgers om gezag toe te kennen. Zo stelt hij dat het van belang is te weten hoe de relatie kiezer-partijleider tot stand is gekomen omdat dit 'iets zegt